

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
В.о. декана економічного факультету
/Роман ГРЕШКО/
від «02» вересня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ФІНАНСИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність:	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань:	07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	економічний
Мова навчання:	українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси територіальних громад» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26.04.2021 року, протокол № 5, та введеної в дію наказом ректора № 185 від 11.05.2021 р.

Розробник: **Сокровольська Наталія Ярославівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту, кандидат економічних наук, доцент
Викладач: **Сокровольська Наталія Ярославівна**, доцент кафедри фінансів і кредиту, кандидат економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Завідувач кафедри **Петро НІКІФОРОВ**

Схвалено методичною радою економічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року.

Голова методичної ради економічного факультету **Роман ГРЕШКО**

1. Мета навчальної дисципліни: ознайомлення студентів з особливостями теорії та практики формування фінансів територіальних громад, використання фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, формування і реалізація фінансової політики місцевого рівня, організації діяльності комунальних підприємств, сприяння розвитку місцевого бізнесу.

Зміст дисципліни «Фінанси територіальних громад» передбачає проведення комплексної оцінки фінансової спроможності територіальних громад з урахуванням реалізації бюджетної політики; обґрунтування системи фінансових інструментів для формування фінансів ОТГ; проведення оцінювання інтегрального рівня забезпечення фінансовими ресурсами регіонального розвитку; формування бюджетів територіальних громад з урахуванням стратегії регіонального розвитку.

Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набути додаткових загальних і фахових компетентностей, які розширять їхні можливості для професійної самореалізації, зокрема при роботі в органах місцевого самоврядування.

2. Пререквізити.

Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінанси територіальних громад», - це «Фінанси», «Бюджетна система».

Засвоєння основних тем курсу повинно надати майбутнім фахівцям вивчення теоретичних основ організації місцевих фінансів, набуття студентами практичних навичок щодо складання бюджетних документів, які використовуються в процесі виконання бюджету, розвиток логічного мислення студентів, формування системи комплексних знань, щодо бюджетних відносин на державному рівні.

3. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінанси територіальних громад» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
3. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Програмні результати навчання:

1. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

2. Вміти застосувати здобуті профільні знання у сфері публічних та корпоративних фінансів в процесі прийняття та аналізу управлінських рішень, їх адаптація в умовах розвитку ринкових відносин.

3. Вміти планувати, аналізувати, контролювати діяльність розпорядників бюджетних коштів та формувати бюджети різних рівнів, здійснювати казначейське обслуговування бюджетів, розробляти заходи, спрямовані на забезпечення раціонального використання бюджетних коштів, досягнення економії видатків бюджету.

4. Планувати, аналізувати та об'єктивно оцінювати показники бюджетів різних рівнів бюджетної системи, основні мережеві показники бюджетних установ, розробляти пропозиції щодо їх покращення, використовувати сучасні методи оцінки і прогнозування дохідної та видаткової частин бюджетів різних рівнів.

4. Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	IV	VII	4	120	2	30	30	-	-	60	-	залік

4.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів	усього	Денна форма у.т.ч.				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів Мета: розглянути становлення і розвиток місцевих фінансів в Україні. Основні напрями зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.	16	4	2	-	-	10
Тема 2. Планування розвитку територій об'єднаної територіальної громади Мета: ознайомитись з особливостями планування розвитком території територіальних громад.	14	2	4	-	-	8
Тема 3. Фінансові ресурси об'єднаної територіальної громади Мета: розглянути особливості формування фінансових ресурсів ОТГ	20	4	6	-	-	10
Тема 4. Фінансування повноважень об'єднаної територіальної громади Мета: вивчення особливостей та проблем фінансування повноважень ОТГ.	20	4	6	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	70	14	18	-	-	38
Тема 5. Територіальний маркетинг в умовах об'єднаної територіальної громади Мета: визначення етапів сегментації в територіальному маркетингу ОТГ. Формулювання завдань позиціонування і диференціації території ОТГ, та розвиток навичок критичного та творчого мислення, уміння коректної реалізації пріоритетів, типових положень, алгоритмів реалізації стратегії муніципального маркетингу в умовах ОТГ.	12	4	4	-	-	4
Тема 6 Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства Мета: розглянути особливості організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства	12	4	4	-	-	4

Тема 7. Управління місцевими фінансами в Україні Мета: розглянути особливості управління місцевими фінансами в Україні.	12	4	2	-	-	6
Тема 8. Світовий досвід організації місцевих фінансів Мета: розглянути особливості світового досвіду організації місцевих фінансів.	14	4	2	-	-	8
Разом за змістовим модулем 2	50	16	12	-	-	22
Усього годин	120	30	30	-	-	60

4.3. Тематика практичних занять

п/п	Назва теми (завдання)	Кількість годин
		денна ф.н.
1	Тема 1. Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів Завдання: розуміти зміст поняття фінансових ресурсів територіальних громад, їхню структуру та особливості формування; розуміти основні завдання реформи децентралізації та доміанти суспільного призначення місцевих бюджетів в сучасних умовах; володіти правовим забезпеченням управління фінансовими ресурсами територіальних громад, знати його недоліки, а також застосування одержаних знань у ході обговорення проблемних питань із досліджуваної тематики. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань	2
2	Тема 2. Планування розвитку територій об'єднаної територіальної громади Завдання: розвиток навичок критичного та творчого мислення, уміння коректного використання опанованого понятійного апарату та загальних положень, пов'язаних з містобудівними ресурсами розвитку ОТГ. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	4
3	Тема 3. Фінансові ресурси об'єднаної територіальної громади Завдання: знати про склад фінансових ресурсів ОТГ, можливості залучення до місцевих бюджетів додаткових ресурсів, основні грантові програми для територіальних громад; розуміти роль та організаційні моменти застосування механізму державноприватного партнерства на місцевому рівні; знати організаційні аспекти та вміти застосовувати інструменти самооподаткування, залучення місцевих запозичень для мобілізації додаткових ресурсів місцевих бюджетів; розуміти ключові аспекти функціонування фонду розвитку територіальної громади. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	6
4	Тема 4. Фінансування повноважень об'єднаної територіальної громади Завдання: розуміти видаткові повноваження органів місцевого самоврядування та принципи формування видатків місцевих бюджетів; розуміти принципи та порядок розмежування видаткових повноважень між бюджетами різного рівня; розуміти механізм передачі коштів між місцевими бюджетами; вміти застосовувати програмно-цільовий підхід при складанні бюджетних програм; застосовувати управлінські навички у процесі планування та прогнозування бюджетів територіальних громад за видатками з урахуванням поставлених завдань та наявних обмежень; вміти систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для формування бюджетних програм та оцінки їх ефективності. Самостійна робота: з навчально-методичною літературою: есе, виконання реферату; розв'язок практичних завдань.	6

5	Тема 5. Територіальний маркетинг в умовах об'єднаної територіальної громади Завдання: розвиток навичок критичного та творчого мислення, уміння коректного використання опанованого понятійного апарату та загальних положень, пов'язаних з територіальним маркетингом в діяльності ОТГ. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	4
6	Тема 6. Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства Завдання: розглянути особливості розрахунку собівартості робіт у господарстві міського електротранспорту, особливості розрахунку собівартості робіт у тепловому господарстві, особливості розрахунку собівартості робіт у водопровідно-каналізаційному господарстві. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	4
7	Тема 7. Управління місцевими фінансами в Україні Завдання: розуміти особливості управління фінансами територіальної громади в рамках бюджетного процесу, знати повноваження, права та обов'язки учасників бюджетного процесу на місцевому рівні; знати основи організації складання бюджетів територіальних громад; вміти застосувати різні методи бюджетного планування; вміти застосовувати наявні знання щодо середньострокового бюджетного планування та запровадження гендерного підходу при плануванні бюджетних показників. Розуміти необхідність імплементації ідей партисипаторної демократії в управлінні фінансовими ресурсами територіальних громад; знати та вміти застосувати основні інструменти участі громадськості в управлінні місцевими бюджетами; володіти основними інструментами забезпечення транспарентності управління фінансовими ресурсами територіальної громади; розуміти основні аспекти громадського лобіювання. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	2
8	Тема 8. Світовий досвід організації місцевих фінансів Завдання: розвиток навичок критичного та творчого мислення, уміння коректного використання опанованого понятійного апарату та загальних положень, пов'язаних з фінансовими ресурсами ОТГ та їх джерелами, розглянути світовий досвід організації місцевих фінансів, виділити спільні та відмінні риси, а також окреслити перспективи розвитку організації управління місцевими фінансами. Усне опитування, тестування, навчальна дискусія, розв'язок практичних завдань.	2
		30

4.4. Самостійна робота здобувача

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Фінанси територіальних громад» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій.

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового модульного контролю.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
		денна ф.н.
1	Сутність, складові та засади організації місцевих фінансів Завдання: 1. Загальна характеристика бюджетного законодавства як правової основи місцевих фінансів.	10

	2. Проблеми становлення і розвитку місцевих фінансів в Україні. 3. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. 4. Економічний механізм управління територіями. 5. Правовий статус територіальної громади. 5. Роль місцевих фінансів у розвитку соціальної інфраструктури. 6. Місцеві фінанси як інструмент перерозподілу валового внутрішнього продукту. 7. Проблеми формування та використання місцевих фінансів.	
2	Планування розвитку територій об'єднаної територіальної громади Завдання: 1. Територіальні ресурси об'єднаної територіальної громади 2. Правове забезпечення просторового розвитку територій 3. Основні планувальні документи просторового розвитку територій	8
3	Фінансові ресурси об'єднаної територіальної громади Завдання: 1. Способи мобілізації коштів у місцеві бюджети. 2. Роль місцевих фінансів в економічному і соціальному розвитку територій. 3. Склад і структура регіональних фінансових ресурсів у зарубіжних країнах. 4. Основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування. 5. Залучення приватного капіталу до фінансування регіонального розвитку. 6. Вплив малого та середнього бізнесу на наповнення місцевого бюджету. 7. Поняття інвестиційного клімату регіону.	10
4	Фінансування повноважень об'єднаної територіальної громади Завдання: 1. Характеристика основних змін у плануванні і фінансуванні бюджетних видатків. 2. Чинники, які враховуються при розрахунках видатків. 3. Стадії виконання бюджетів за видатками. 4. Фінансування делегованих повноважень органами місцевого самоврядування. 5. Фінансування власних повноважень органами місцевого самоврядування. 6. Ефективне використання видаткової частини	10
5	Територіальний маркетинг в умовах об'єднаної територіальної громади Завдання: 1. Соціально-економічна сутність територіального маркетингу та розробка елементів його 2. Основні елементи, практика використання маркетингового механізму об'єднаними територіальними громадами та його інформаційне забезпечення 3. Пріоритети, типові положення, алгоритми цільового та стратегічного територіального маркетингу.	4
6	Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства Завдання: 1. Проблеми розвитку житлово - комунального господарства в Україні. 2. Особливості розрахунку собівартості робіт у господарстві міського електротранспорту. 3. Особливості розрахунку собівартості робіт у тепловому господарстві. 4. Особливості розрахунку собівартості робіт у водопровідно -каналізаційному господарстві. 5. Застосування санкцій як способу ліквідації заборгованості населення за спожиті житлово -комунальні послуги. 6. Організація збору платежів за комунальні послуги. 7. Особливості нарахування тарифів на теплопостачання	4
7	Управління місцевими фінансами в Україні Завдання: 1. Напрями вдосконалення державної регіональної політики. 2. Основні відмінності моделі казначейського обслуговування місцевих бюджетів. 3. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами та перерахуванням міжбюджетних трансфертів. 4. Основні положення казначейського обслуговування місцевих бюджетів за видатками. 5. Облік бюджетних зобов'язань та контроль бюджетних повноважень. 6. Відповідальність за бюджетні правопорушення. 7. Періодичність, структура та терміни подання звітності про виконання місцевих бюджетів. 8. Контроль і аудит фінансової діяльності місцевого самоврядування.	6
8	Світовий досвід організації місцевих фінансів	8

	Завдання: 1. Зарубіжний досвід забезпечення самостійності місцевих бюджетів. 2. Фінанси муніципальних підприємств та муніципальні платежі у зарубіжних країнах. 3. Зарубіжний досвід використання бюджетних трансфертів. 4. Касове виконання місцевих бюджетів у зарубіжних країнах	
Усього годин		60

5. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Форми та методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- глосарій;
- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

6. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженням графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

З навчальної дисципліни «Фінанси територіальних громад» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить два теоретичних питання з дисципліни, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на заліку входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 5 тестів по 2 бали (сумарно 10) та практичне завдання (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Практичне завдання оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю вирішене практичне завдання; 8 – за правильно вказані формули та методика розрахунку, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули чи методика розрахунку, однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення чи вирішення завдання, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку практична ситуація оцінюється в 0 балів. У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання заліку.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення з глосарію. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
4	8	12	12	8	8	4	4	40	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
2. Бюджетний кодекс України: від 8 липня 2010 року № 2456-VI.
3. Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами : Наказ Міністерства фінансів України від 24 грудня 2012 р. № 1407
4. Про бюджетну класифікацію : Наказ Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 р. № 11.
5. Бюджетна система: підручник / В. Г. Дем'янишин, О. П. Кириленко, З. М. Лободіна [та ін.] ; за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко, З. М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 624 с. До 50-річчя кафедри фінансів ім. С. І. Юрія.
6. Волкова В. В., Волкова Н. І. Місцеві фінанси. Навчальний посібник. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2022. 105 с.
7. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Фінансування повноважень органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації Ефективна економіка. № 11.2018. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2018/104.pdf
8. Сокровольська Н.Я., Дембіцька А.В. Використання ефекту синергії в управлінні фінансово-економічним розвитком громади. Молодий вчений. 2019.№5(2). С. 589-592 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_5%282%29_73
9. Сокровольська Н.Я., Корбутяк А.Г., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С. Фінанси територіальних громад : навч. посіб. Чернівці: Рута, 2019. 200 с. (5 д.а. власного авторського тексту)
10. Сокровольська Н.Я., Пуша А.В.. Сучасний стан видатків місцевих бюджетів. Молодий вчений. 2018.№11(2). С. 1198-1202. URL: [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/molv_2018_11\(2\)_163.pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Admin/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/Downloads/molv_2018_11(2)_163.pdf)
11. Сокровольська Н.Я. Корбутяк А.Г. Виклики фінансового забезпечення місцевих бюджетів в умовах воєнного стану. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки* : матер. 5-ої міжнар. наук.-практ. конференції (Чернівці, 27 квітня 2023 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 61-64.
12. Сунцова С.О. Місцеві фінанси України : навч. посібн. К. : ТОВ "Центр навчальної літератури", 2010. 488 с.
13. Щур Р.І. Фінанси об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації в Україні. Монографія. Тернопіль: Осавца Ю.В. 2019. 394 с
14. Korbutiak A., Lysenko Z., Sokrovska N. United territorial communities in Ukraine in the context of fiscal decentralization /et al./ Problems and Perspectives in Management. Volume 17, Issue#2, pp. 217-227 URL:<https://businessperspectives.org/journals/problems-and-perspectives-in-management/issue-318/united-territorial-communities-in-ukraine-in-the-context-of-fiscal-decentralization>

7.2.Додаткова

1. Хартія українських міст. Асоціація міст України. К., 1997. 29 с

2. Сокровольська Н.Я. Корбутяк А.Г., Проблеми середньострокового бюджетного планування в Україні: Anti-Crisis Management: State, Region, Enterprise: Conference Proceedings, Part II, November 23th, 2018.- Le Mans, France. 144p. PP.108-110.

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Державна аудиторська служба України - www.dkrs.gov.ua \
2. Децентралізація - <https://decentralization.ua/>
3. Державна казначейська служба України – <http://www.treasury.gov.ua>
4. Державна податкова служба України - <https://tax.gov.ua/>
5. Державна служба фінансового моніторингу України - www.sdfm.gov.ua
6. Державна служба статистики України – <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Міністерство фінансів України – <http://www.minfin.gov.ua>
8. Національний банк України – [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua)
9. Пенсійний фонд України – <http://www.pfu.gov.ua/>
10. Рахункова палата України – <http://www.ac-rada.gov.ua/>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича - <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua
3. Національна парламентська бібліотека – www.alpha.rada.kiev.ua